

ВІЛЬШАНСЬКИЙ ДИТЯЧИЙ БУДИНОК-ІНТЕРНАТ: НАПОВНЮЄМО НОВИМ ЗМІСТОМ, СТВОРЮЄМО КРАЩІ УМОВИ, ПІДВИЩУЄМО ЯКІСТЬ

Комітет медичної допомоги
в Закарпатті

ПРО НОВІ ЗМІСТИ

У 2025 році Комітет медичної допомоги в Закарпатті відзначив свої 25 років... І якщо брати якусь географічну точку відліку, то це, мабуть, будуть Вільшани і заклад, який тут розташований. Я не буду поринати у спогади, краще розкажу про зміни. До них нас спонукали самі підопічні – їхній прогрес у розвитку, резильєнтність, спроможність. Ми здобували додаткові знання, освіти, набували нових досвіду і навичок. Все для того, щоб у вихованців закладу і таких же дітей і дорослих з інвалідністю були гідні умови життя і необхідні послуги, щоб система змінювалася всередині закладу й на рівні держави, бо ми вв'язалися в історію змін і реформ державних інституцій.

Команда Комітету робила все можливе, а часто, здавалося б, і неможливе, аби Вільшани змінювалися. Ми будували тут майстерні, робили ремонти, створювали умови, щоб з підопічними працювали різні, у тому числі, зарубіжні фахівці, щоб вони ж обмінювалися досвідом з українськими колегами. Усе це продовжуємо робити й зараз, і вже дісталися до іншого берега Терембі. Там будуть три додаткові корпуси інтернату, де розвиватимемо послугу підтриманого транзитного проживання, а наймолодші підопічні зможуть перебувати у покращених побутових умовах. А ще мріємо, щоб соціальні послуги у громаді для людей з інвалідністю стали і доступнішими, і ближчими. Ну, як мріємо, знову будуємо...

У грудні 2023 року ми відкрили у Вільшанах інклюзивну кафе-крамницю «Косиця». Її важко тут не помітити. А якщо глянути на Google-карти, то може здатися, що окрім «Косиці» у цих краях взагалі більше нічого немає. Але це не так. Тут є команда небайдужих людей, які люблять свою роботу, своїх підопічних. Тут завжди є Комітет. Навіть коли ми фізично деінде, у Вільшанах тривають процеси, які є частиною нашої давньої мрії про зміни, котрі вдалося перетворити на конкретний план дій.

Для мене особисто, Вільшани без уточнень, бо для усього мого оточення все й так зрозуміло – я говорю про дитячий будинок-інтернат, це місце болю і одночасно сили. Для Комітету це дитина, яку ми хотіли б довести до самостійного життя. А самостійність – це спроможний заклад, що надає гідні якісні професійні послуги дітям та дорослим людям з інвалідністю.

Наталія Кабацій,
директорка Благодійної
організації «Благодійний фонд
«Комітет медичної допомоги
в Закарпатті»

СИНЕРГІЯ, МОТИВАЦІЯ, ДІЯ

Ми знайомі з Комітетом медичної допомоги в Закарпатті з 2009 року, і відтоді рухаємося в одному напрямку, адже від початку співпраці мали спільне розуміння потреби у розбудові відкритого закладу. І на сьогодні ми з упевненістю говоримо, що Вільшанський дитячий будинок-інтернат – це відкрита установа: відкрита для громади, для розвитку підопічних, для поглиблення співробітництва з урядовими і неурядовими інституціями.

На сьогодні в інтернаті проживає 189 дітей та вихованців з важкими розумовими та фізичними вадами, частина з них позбавлені батьківського піклування. Колектив закладу системно проводить роботу щодо всебічного розвитку підопічних, їх інтеграції у громаду та забезпечення гідних умов проживання, дозвілля, отримання життєво важливих послуг. Водночас ми маємо багато потреб, для реалізації яких необхідні додаткові фінанси та фаховий супровід. Їх надає багаторічний партнер нашої установи – Комітет медичної допомоги в Закарпатті. До прикладу, за час співпраці Комітет передав інтернату затребуваної гуманітарної допомоги на мільйони гривень.

Серед іншого, з метою впровадження концепції «Трансформація/реформування Вільшанського дитячого будинку-інтернату у центр по наданню комплексних соціальних послуг», Комітет знайшов донорів і завершив капітальний ремонт двох закинутих будівель колишньої психіатричної лікарні, де створено сучасні відділення підтриманого проживання для шести вихованців та паліативного догляду для 18 маленьких підопічних з важкими порушеннями. Наразі проводяться ремонтні роботи і пошук ресурсів на облаштування третьої будівлі для додаткових відділень та надання соціальних послуг у громаді.

Попри усі виклики сьогоднішнього дня, умови воєнного часу партнери з Комітету медичної допомоги в Закарпатті не зупиняються. І такий підхід мотивує, а ще їхню увагу помічають і відчують наші вихованці. Цю синергію видно неозброєним оком, варто лиш приїхати до Вільшан.

Богдан Кикина,
директор Комунальної
установи «Вільшанський
дитячий будинок-інтернат»
Закарпатської обласної ради

КРОКИ ЯКІСНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

- з 1995
- участь у розбудові закладу французької гуманітарної організації «Comité d'Aide Médicale»
- 1996
- ремонт санітарних вузлів за підтримки французьких партнерів
- 1997-2000
- запуск педагогічно-виховного процесу в закладі: робота французьких волонтерів і фахівців, поява перших штатних педагогів
 - ремонт кухні і зміна підходів до організації харчування підопічних
 - подолання наслідків масштабної повені 1998 р., яка зруйнувала частину будівель закладу
 - здійснено поточний ремонт будівель
- 2001
- перший виступ колективу вихованців інтернату «Гуцулик» за межами закладу в Ужгородському національному університеті
- 2002
- колишні склади і адміністративні кабінети перетворено на школу для підопічних. Початок групових занять у школі
 - започатковано практику обміну досвідом персоналу Вільшанського дитячого будинку-інтернату з колегами з сусідніх європейських країн. Такі обміни стали регулярними і тривають дотепер
- 2004
- початок розробки концепції майбутнього центру для підопічних інтернату, які досягли значних успіхів у своєму розвитку
- 2006
- визначено місце і придбано ділянку для будівництва майбутнього центру
 - перший виступ «Гуцулика» за кордоном – під час благодійного туру у Швейцарії

КРОКИ ЯКІСНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

- 2009
- відкриття Молодіжного відділення Вільшанського дитячого будинку-інтернату у м. Тячів – майбутньої Комунальної установи «Соціальний абілітаційно-реабілітаційний центр «Парасолька» Закарпатської обласної ради
- 2010-2011
- капітальний ремонт кімнат денного перебування
- 2012
- замінено один із котлів в опалювальній системі закладу і крівлю на будівлі школи
- 2013
- здана в експлуатацію реабілітаційна кімната
- 2014
- проведено капітальний ремонт навчальних класів школи
- 2015
- у ткацьку майстерню зі Швейцарії доставлено станки
 - відремонтовано частину кімнат для перебування підопічних
- 2016
- до роботи у закладі залучено додатковий персонал
- 2017
- розпочато будівництво гостьового будинку
 - стартувала розбудова системи майстерень для зайнятості вихованців інтернату
- 2018
- відкрито гостьовий будинок, який використовується для залучення фахівців, практикантів та волонтерів з-за меж закладу
- 2019
- завершено реконструкцію і ремонт пральні
 - відкрито свічкову, ткацьку, керамічну та фільцювальну майстерні
 - створено умови для ведення сільськогосподарських робіт

- 2020 • облаштовано деревообробну майстерню
- 2021 • організовано перший ознайомчий візит студентів Ужгородського національного університету як складової практичної підготовки майбутніх фахівців
- 2022 • продовжили підтримувати діяльність майстерень
- 2023 • побудували і відкрили інклюзивну кафе-крамницю «Косиця», яка стала ще однією майстернею для вихованців
• почали капітальний ремонт додаткових будівель дитячого будинку-інтернату, де заплановано впровадження послуги транзитного підтриманого проживання та поліпшення умов перебування для наймолодших підопічних закладу
- 2024 • почали капітальний ремонт ще одного додаткового приміщення, яке у майбутньому має стати базою для розбудови системи соціальних послуг у громаді
- 2025 • організували навчальний візит для фахівців Вільшанського дитячого будинку-інтернату та Драгівського інклюзивно-ресурсного центру до соціальних закладів Швейцарії, який є продовженням системних заходів з підвищення кваліфікації українських спеціалістів
• спільно з членами Асоціації «Парасолька» облаштували спільний простір просто неба «Коло» для відпочинку підопічних
• підписали меморандум про партнерство та співпрацю між Благодійною організацією «Благодійний фонд «Комітет медичної допомоги в Закарпатті», Закарпатською обласною радою, КУ «Управління спільною власністю територіальних громад» та КУ «Вільшанський дитячий будинок-інтернат»

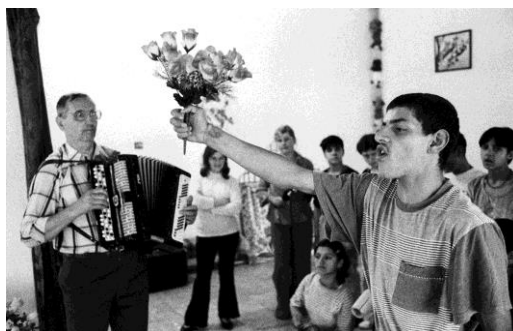
ЯК МРІЇ СТАВАЛИ РЕАЛЬНІСТЮ

На першому фото гамірний фестиваль «Вільшанська співанка» (2006 р.). Зараз на місці сцени така ж гамірна кафе-крамниця «Косиця». Життя не стоїть на місці – ми вчимося, гуртуємося, створюємо...

А тут на першій світлині триває системна підготовка підопічних до подальшого переселення у майбутній Центр «Парасолька», до якого ще 2 роки наполегливої роботи. Одночасно у будинку-інтернаті розбудовуються простори для всебічного розвитку вихованців

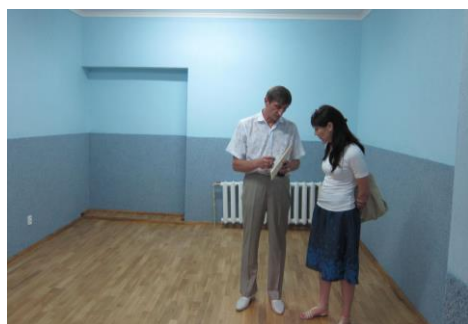

Завдяки злагодженій роботі команди Комітету та персоналу Вільшанського дитячого будинку-інтернату вдалося створити умови для залучення підопічних до творчості, ремесел, навчання...

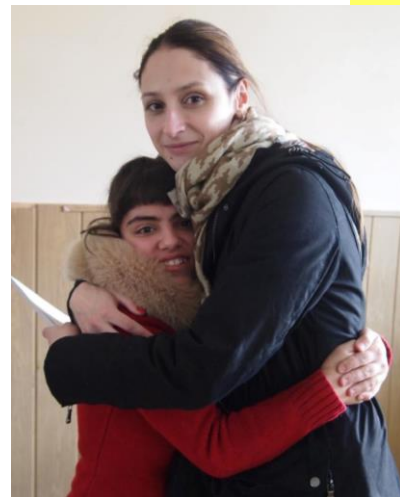
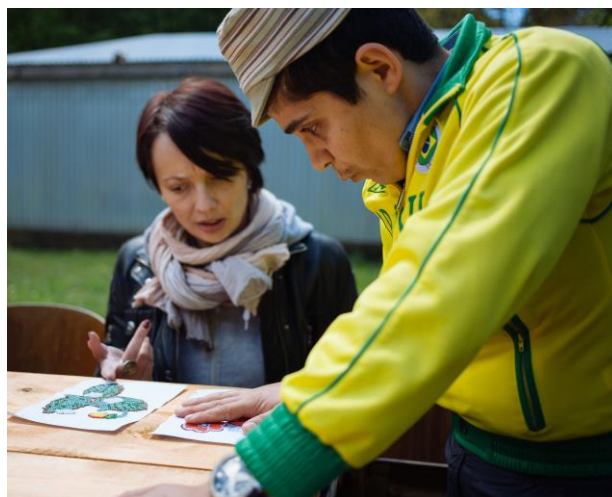

Комітет завжди мав за пріоритет розбудову зв'язків: між українськими і зарубіжними фахівцями, персоналом будинку-інтернату та їхніми вихованцями, між мешканцями закладу. Лише гармонійна взаємодія приносить позитивні результати!

Вільшанський інтернат – це простір, в який закладено багато призначень. Щоб наповнити це місце правильним змістом, ми вже 20 років тут щось будуємо і покращуємо. Пропонуємо знайти у цій брошурі, як зараз виглядає будівля школи (фото по центру)

А ще наші Вільшани – це територія взаємопідтримки, взаєморозуміння і взаємоповаги!

Комітет медичної допомоги
в Закарпатті

18 РОКІВ З АСОЦІАЦІЄЮ «ПАРАСОЛЬКА»

Будувати щось нове складно, ще складніше трансформувати стару систему, яка діяла впродовж десятиліть. І в цій ситуації нам дуже допоміг досвід Швейцарії, провідником у який для українських фахівців стала Асоціація «Парасолька». З 2007 року члени Асоціації допомагають Комітету здійснювати якісні перетворення у соціальних закладах на Закарпатті – разом ми створили Центр «Парасолька» у Тячеві і продовжуємо розбудовувати інтернат у Вільшанах.

Наша співпраця про досвід – фахівці з Закарпаття мають можливість бачити на власні очі, як функціонує швейцарська модель інституційного догляду під час навчальних і ознайомчих візитів до місцевих соцзакладів. Водночас спеціалісти зі Швейцарії систематично працюють у Вільшанах – спільно з персоналом закладу опікуються підопічними, лагодять для них допоміжні засоби, проводять тренінги для місцевих фахівців тощо.

Наша співпраця про рішення, зокрема й інфраструктурні. Ми побудували мережу майстерень для вихованців, гостьовий будинок для запрошених фахівців, з 2023 року під час зустрічей п'ємо каву в «Косиці», а з 2025-го можемо насолоджуватися затишком у «Колі» (ви бачите його на фото нижче).

СМІЛИВИЙ КРОК – ВАЖЛИВЕ ПОЧИНАННЯ

Досягнення вихованців Вільшанського дитячого будинку-інтернату спонукали нас до подальших дій – пошуку формату для нового закладу, де б потенціал молодих людей з інвалідністю можна було розкрити ще більше, ще ширше. Так понад 25 років тому виникла ідея створення спеціалізованого центру для проживання молодих людей з інвалідністю. Протягом 2007-2009 років було затверджено концепцію закладу, обрано для нього локацію і придбано земельну ділянку, завершено першу чергу ремонтних робіт... А 16 жовтня 2009 року ми відкрили у Тячеві Молодіжне відділення Вільшанського дитячого будинку-інтернату, яке у 2018 році стало самостійною юридичною одиницею – Комунальною установою «Соціальний абілітаційно-реабілітаційний центр «Парасолька» Закарпатської обласної ради. Там проживають 25 людей з інвалідністю – переважно випускники з Вільшан. У новому закладі вони займаються ремеслами і творчістю, вчаться самостійності, мають значні успіхи інтеграції в громаду. Музичний гурт, який започаткували ще у Вільшанах, збирає овації на фестивалях у Фрібурзі (Швейцарія), Будапешті (Угорщина), Пельгржимові (Чехія), а також на вітчизняних сценах – на фестивалях «Барви життя» у Києві, «Золотий птах» у Вінниці, на численних заходах у Закарпатській області.

Центр «Парасолька» став пілотним проектом реального втілення цілей реформи деінституалізації, прикладом, готовим до масштабування в межах цілої країни. Також це приклад комплексного підходу до трансформації сфери соціального захисту вразливих груп населення в громаді, адже на базі Центру створено відділення раннього втручання, надання соціальних послуг, започатковано «Школу підтриманого проживання», готується до відкриття інклюзивна кафе-кондитерська.

І попри те, що втілення мрії – це результат тривалої кропіткої праці і спільних зусиль багатьох небайдужих людей по обидва боки кордону, ми ніколи від них не відмовляємося, адже мета виправдовує усі труднощі.

РОЗБУДОВА МАЙСТЕРЕНЬ – ШЛЯХ ДО САМОРОЗВИТКУ ПІДОПІЧНИХ

Лише сповнене змістом життя приносить задоволення й усвідомлення своєї цінності як людини. В умовах будинку-інтернату ця змістовність досягається розбудовою системи майстерень. Чому? По-перше, тому що це про зайнятість – у всіх, хто займається у майстернях, розписаний кожен день, вони знають, що й коли вони роблять. По-друге, це про відчуття спроможності – підопічні бачать результати своєї роботи, мають можливість показати її іншим, а позитивні відгуки стимулюють покращувати здібності. По-третє, це про комунікацію – робота в групах, об'єднаних спільними інтересами, покращує навички спілкування між підопічними і розвиває довірливі стосунки з персоналом.

Вироби з ткацької, фільцювальної, керамічної, свічкової, карткової майстерень усі бажаючі можуть побачити або й отримати за донат в інклюзивній кафе-крамниці «Косиця», їх возять на виставки, презентують на благодійних аукціонах. Наші підопічні дуже вправні і талановиті, і ми хочемо, щоб якомога більше людей дізналися про це.

ЛАСКАВО ПРОСИМО ДО «КОСИЦІ»!

Інклюзивна кафе-крамниця «Косиця»:

- одна з майстерень дитячого будинку-інтернату, де підопічні здобувають навички офіціантів, барист, продавців-консультантів. І технічний, і головний вхід до будівлі, як і вбиральня, барна стійка, головна зала проектувалися так, щоб було зручно будь-кому з вихованців й усім відвідувачам. Там безпечно, комфортно, інклюзивно
- простір для професіоналізації молоді з Вільшан та взаємної соціалізації їх та мешканців громади. Складні двері та фасад будівлі уособлюють ідею відкритості та безбар'єрності
- важливе і особливе місце на карті громади (і якщо ви відкриєте онлайн карти, ви переконаєтеся у цьому особисто) – місце призначених зустрічей, смачної кави і не тільки, адже вихованці закладу вже вміють готувати хрусткі вафлі на будь-який смак
- втілена мрія, до якої Комітет йшов 15 років

@kosytsia_shop

Комітет медичної допомоги
в Закарпатті

РОЗВИВАЄМО КОМПЕТЕНТНОСТІ, ПОГЛИБЛЮЄМО ДОСВІД

У 2002 році українські фахівці, зокрема і з Вільшан, вперше відвідали закордонні соціальні заклади (перші були в Румунії) з метою вивчення специфіки їх функціонування. Так Комітетом медичної допомоги в Закарпатті та тодішніми зарубіжними партнерами був покладений початок системних обмінів досвідом, залучення до роботи у Вільшанському дитячому будинку-інтернаті команд швейцарських спеціалістів та волонтерів з інших країн. Важливо наголосити, що й колектив Комітету постійно поглиблював власні компетентності у сферах соціального захисту, реабілітації, громадського здоров'я та ін. – все для того, аби більш усвідомлено підходити до питань якісних перетворень в екосистемі послуг та сервісів для людей з інвалідністю.

Нам пощастило встановити робочі і водночас дружні відносини із фахівцями закордонних соціальних інституцій, які стали певним взірцем для інтеграції кращих практик в Україні. Завдяки партнерській співпраці з Асоціацією «Парасолька» (Швейцарія) відбулися ознайомчі і навчальні візити до закладів «Бюхегоф», «Рютті-Губелбад», «Гуманусгаус», «Аркадіс», спеціалізованої школи у місті Біль, закладів Фонду SSBL для самостійного та підтриманого життя, центру «Бренді», «Weidmatt Wolhusen» та інших.

У Вільшанському дитячому будинку-інтернаті неодноразово працювали зарубіжні фахівці, які проводили майстер-класи і тренінги для українських колег, а також безпосередньо займалися з підопічними як фізіо- та ерготерапевти, логопеди, соціальні та корекційні педагоги, спеціалісти з раннього втручання, техніки з налаштування і ремонту допоміжних засобів тощо.

Спільно з місцевою командою інструктори зі Швейцарії запускали у Вільшанах мережу майстерень – навчали персонал, здійснювали технічне оснащення, допомагали з опануванням нових навичок вихованцями інтернату. Ці процеси тривають і донині. У 2025 році українські фахівці розширювали свої навички за напрямками «Зайнятість, робота, проживання дорослих осіб з інвалідністю» та «Навчання та педагогічний супровід дітей з порушеннями розвитку», перебуваючи із навчальним візитом у Швейцарії. Водночас швейцарські спеціалісти ділилися досвідом із колегами у Вільшанському дитячому будинку-інтернаті у сферах альтернативної комунікації, фізіотерапії та реабілітації, зайнятості вихованців.

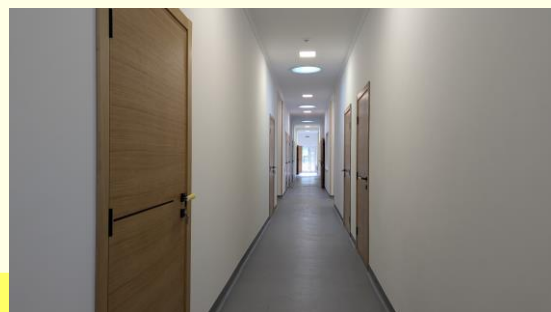
Загалом взаємні обміни і навчання дозволили сформуванати цілісне бачення розвитку соціального закладу, правильно оцінити власні ресурси, визначитися із пріоритетами пошуку допомоги ззовні. На сьогодні можемо говорити про прогрес у забезпеченні індивідуального підходу до роботи з підопічними, створенні умов для набуття ними навичок самообслуговування, залученні до зайнятості тощо. Місцевий персонал на власні очі побачив, як працює закордонна система роботи з людьми з інвалідністю зсередини, усвідомив важливу роль педагога, інструктора, медиків, санітарок для дитини і дорослої людини, які з об'єктивних причин постійно потребують додаткової уваги, турботи і підтримки.

НОВІ СТІНИ – НОВА ЯКІСТЬ ЖИТТЯ

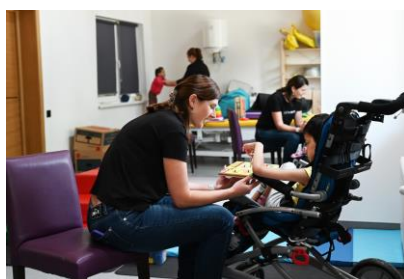
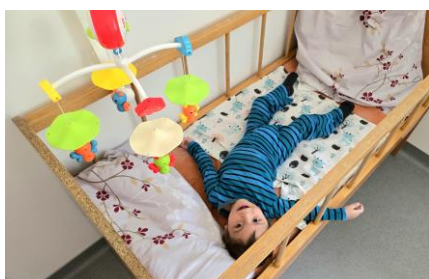
Влітку 2023 року за підтримки організації «terre des hommes Deutschland e.V.» та фінансування Федерального Міністерства закордонних справ Німеччини Комітет медичної допомоги в Закарпатті розпочав масштабний проєкт «Покращення захисту дітей у надзвичайних ситуаціях в Україні шляхом надання безпечних притулків, забезпечення продуктами харчування та непродовольчими товарами, а також психосоціальної підтримки». Інфраструктурна частина проєкту стосувалася розбудови Вільшанського дитячого будинку-інтернату.

У нових для закладу, але старих за віком (адже побудовані були у 1960-х роках) будівлях проведено капітальний ремонт. Там повністю замінені на сучасні і такі, що враховують специфіку місцевості, комунікації, встановлено новий дах, вікна, утеплено стіни... Інфраструктура комплексу повністю відповідає принципам інклюзивності, доступності, енергоефективності. Проєкт кожної будівлі розроблявся досвідченими вітчизняними архітекторами у співпраці зі швейцарськими фахівцями. Тому у проєкті, а відтак і безпосередньо у приміщеннях враховано все – ширину дверних проходів, висоту вікон, розміри душових та туалетів, кут підйому пандусів і навіть напрям відчинення дверей. У двох нових корпусах повнолітні вихованці продовжать навчатися самостійному проживанню, а для наймолодших підопічних створено комфортні умови перебування у кімнатах на 2-3 особи.

У контексті продовження проєкту розпочато ремонт третьої додаткової будівлі, призначеної для розвитку системи надання соціальних послуг у громаді та створення належних умов перебування підопічних Вільшанського дитячого будинку-інтернату.

Перевагою закладу у Вільшанах включно з новою інфраструктурою є навколишні краєвиди Карпатських гір та гірських річок, помірний клімат, дружня громада. Недоліком залишається логістика, ускладнена ділянками розбитого дорожнього покриття. Це ті аспекти, на які ані заклад, ані Комітет медичної допомоги в Закарпатті вплинути не можуть. Однак у наших силах залишається сприяння покращення умов для розвитку підопічних, їхнього побуту, догляду, навчання. Комітет давно і наполегливо працював над втіленням цього задуму, який став ще більш затребуваним через переведення до закладу евакуйованих вихованців з інших інтернатів у зоні бойових дій.

НАШЕ СЬОГОДНІ

У брошурі ви знайдете, як ці будівлі виглядали раніше. Вони змінили не лише свій зовнішній вигляд, але й призначення. Наразі підопічні там навчаються, влаштовують концерти, а ще долучаються до роботи в майстернях

Майстерні розвиваються – вони тепер не лише про навчання вихованців закладу, але й про забезпечення його потреб, благоустрій, автономність

Процеси навчання і вдосконалення навичок гармонійно синхронізовані – тренери і педагоги поглиблюють власні компетентності, а вихованці здобувають новий досвід у школі і майстернях

Підопічні набували навичок самостійного проживання – у побуті, у взаємодії один з одним, у плануванні зайнятості і дозвілля

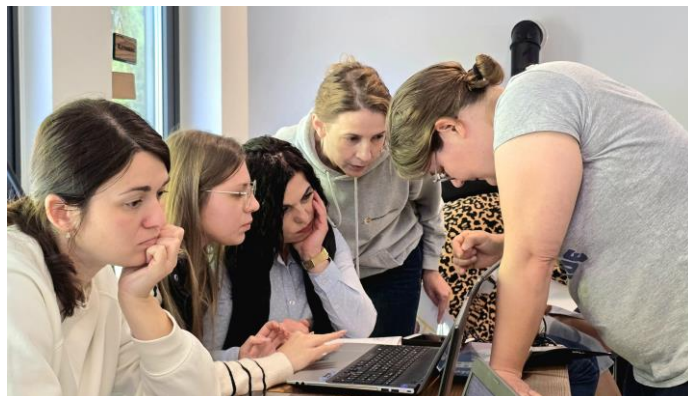
А це фото, які клієнти Вільшанського дитячого будинку-інтернату частенько надсилають нам у приватних повідомленнях з коментарями «А це наш перший борщ!», «Тепер ми дереуни вміємо готувати!», «Салат сьогодні робили!»

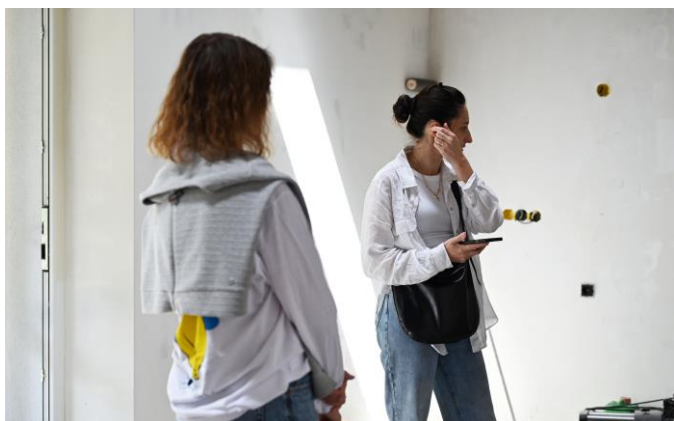
Тепер усі набуті уміння самостійності вихованці можуть поглиблювати у відремонтованій і пристосованій будівлі. Вони випробовують себе у побудові свого затишку, свого комфорту, свого благоустрою. Віримо, що у них все вдасться!

НАШЕ СЬОГОДНІ

Діагностика, індивідуальний підхід до реабілітації підопічних, залучення досвіду додаткових зарубіжних і вітчизняних фахівців – наші пріоритети у роботі з людьми з інвалідністю

Ми продовжуємо будувати. Це дуже складна і дорога справа, але вкрай необхідна для покращення якості життя вихованців

Кожна людина у команді КМДЗ має свою власну історію стосунків із Вільшанами – різної тривалості і різного спрямування, але на сьогодні усі ми точно є волонтерами і амбасадорами цієї важливої для нас точки на карті

**БЛАГОДІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ
«БЛАГОДІЙНИЙ ФОНД
«КОМІТЕТ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ
В ЗАКАРПАТТІ»**

Наші акаунти та способи зворотного зв'язку:

<http://cam-z.org/>

<https://www.facebook.com/camzukraine>

https://www.instagram.com/camz_ua/

Адреса в Ужгороді:

пл. Корятовича, 2/2, м. Ужгород,
Закарпатська область, Україна, 88000

Тел.: +38 098 976-69-29

e-mail: camzua@gmail.com

**Комунальна установа
«Вільшанський дитячий будинок-
інтернат» Закарпатської обласної
ради**

Адреса:

с. Вільшани, будинок, 10
Хустський район, Закарпатська область,
Україна, 90424

Тел.: +38 067 78 28 179

Комітет медичної допомоги
в Закарпатті

